

DRBOLA Václav

DRBOLA Václav, duchovní římskokatolické církve v Babicích okres Moravské Budějovice, se narodil 16.října 1912 ve Starovičkách u Hustopeče, pracoval v hnutích křesťanských, sociálních i osvětových. Popraven 3.srpna 1951, akce Babice. "Pieta"

Politických vězňů zemřelých ve vazbě./Dosud nepublikováno/

- P r o c h á z k e Alois, nar.14.5.1902, vyzvědačství, sebevražda 6.5.1950 ve Valdicích.
- Š l e m r Jan, nar.3.9.1914, velezrada, vyzvědačství, srdeční mrtvice 31.12.1960 ve Valdicích.
- P o n d š l í č e k Karel, nar. 5.4.1903, velezrada, srdeční mrtvice 31.7.1961 ve Valdicích.
- K u d e r a Václav, nar. 4.9.1897, vyzvědačství, srdeční nedostatečnost, +29.8.1961, Valdice.
- K ů h n e l Josef, nar. 20.5.1900, velezrada, srdeční mrtvice 7.2.1962 ve Valdicích.
- B l a ž k o v i č Josef, nar. 16.3.1898, velezrada, srdeční mrtvice 11.2.1962 ve Valdicích.
- H e l d Josef, nar. 12.12.1895, velezrada, sabotáž, rozedma plic, +25.6.1957 v Leopoldově. Pokrač

U v n i t ř č í s l a :

1. Vladimír N o v o t n ý: Svědectví k rehabilitaci V.H
2. Jaro F r a n e k: Cesta zpět - S l o v e n s k o 95.
3. Kazimír M a c k o: Jáchymovské peklo, dopis politického vězně z 50. let, H.Slavkov.
4. Zdeněk S l a v í k: Zpátky ve vlasti-Dr.Otak.Machetka
5. České děti, HCS, SPUSA, VCNS, Nezávislé mírové sdr..

Předpokl.cena: 2.- Kč MIČ 47263 Náklad: 50 výtisků

v y c h á z e l o 1 9 7 3 - 1 9 7 5
o h n o v e n o 1 9 8 7 r o č n í k 1 4 č í

Vydává: Vladimír Hajný Red.
ČSA 34, 787 01 Šumperk rada: +Julius A.Varga

Uzávěrka: 12.10.1997

Cesta späť - Slovensko '95

Kritické pohľady na súčasné slovenské politické dianie nepredstavujú nič nové. Reflektujú ich značná časť domácej aj zahraničnej tlače. Predložený príspevok sa snaží popísať vývoj, ktorý prebehol na Slovensku v poslednom období a to v dvoch častiach. V prvej časti sú popísané politické udalosti posledného roku na Slovensku, druhá časť je venovaná problematike, ktorú židovská komunita na Slovensku sleduje so zvýšenou pozornosťou. Sú to snahy o rehabilitáciu slovenského fašizmu, prejavu anti-semitizmu vo vládom podporovaných novinách, falšovanie histórie, ocenenie anti-semitsky písaných periodík a podobné, neprijemné pocity vzbudzujúce udalosti.

Vládna koalícia na Slovensku predviedla značné množstvo aktivít, ktoré ani pri tolerantnom hodnotení nemožno označiť ako podporu demokracii a reformným snahám. Neprístupilo sa k riešeniu zásadných problémov. Pretrváva vysoká nezamestnanosť, životná úroveň nadalej klesá, transformácia ekonomiky sa zabrzdlila, problémy školstva a zdravotníctva sa prehĺbili, kriminalita má stúpajúcu tendenciu a klesajúcu objasnenosť trestných činov, chýba legislatíva podporujúca reformy v súdnej, štátnej správe a hospodárstve. Pokračujú útoky na slobodu tlače. Vláda sa snaží zrušiť nezávislosť vysokých škôl a odbúrvať akademické slobody. Tieto pokusy opakované kritizuje akademická obec aj konferencia rektorov Slovenska. V krajine vládne značné politické napätie, charakterizované hlbokým nepriateľstvom medzi premiérom a prezidentom. Sociálne rozptánie sa neúnosne zvyšuje, odbory stále častejšie uvažujú o štrajkových akciách. Rastie aj napätie medzi maďarskými obyvateľmi na juhu Slovenska a školskými úradmi, ktoré sa snažia proti vôli rodičov aj učiteľov presadiť vlastné predstavy o školstve. Dochádza k plošnej výmene pracovníkov štátnej správy, predovšetkým vo sfére kultúry. Pri prijímaní nových pracovníkov sa uplatňujú politické, a nie odborné kritériá. Množstvo podobných javov posúva celú krajinu do obdobia pred rokom 1989.

Pozornosť si zasluhuje zmena kontroly Slovenskej informačnej služby (SIS), ktorá bola (do apríla) pod kontrolou parlamentu, po zmene zákona podlieha vláde. Stalo sa tak napriek odporu prezidenta M. KOVÁČA. Novým riaditeľom SIS sa stal I. LEXA. Opozícia zdôrazňuje, že Lexa (ktorého prezident opakovanne odmietol menovať čle-

nom vlády) má najhoršiu možnú povest, "nie je to schopný človek, ale človek schopný všetkého".

Rozruch vyvolalo uvalenie nútenej správy na Prvú privatizačnú investičnú spoločnosť Spoločnosť spravovala značný majetok, bola úspešná a vyplácala špičkové dividendy. Ministerstvo financií použilo voči spoločnosti zákonom dovolený krok na základe odhalenia formálnej chyby. Dočasnú správu obrovského majetku prevzala Harvardská investičná spoločnosť, v ktorej sú ľudia blízki vláde a HZDS. Vedľajším efektom bolo narušenie slovenského finančného trhu a vytvorenie atmosféry nedôvery, ktorá odrádza zahraničných investorov. Tisíciky drobných podielnikov sa nemožu dostať k vlastným vkladom, ktoré sú zablokované.

Mesiac po vymenovaní I. Lexu za šéfa SIS došlo k "odhaleniu nezákonnej činnosti prezidenta". V parlamente sa pri mimoriadnych bezpečnostných opatreniach a proti podpisom mlčanlivosti prečítala správa "Osobitného kontrolného orgánu - OKO". Napriek všetkým utajeniam správu behom 24 hodín zverejnili noviny. Jej obsahom je sled banálnych tvrdení, ktoré síce neokazujú nič o prezidentovej činnosti, ale sú svedectvom politickej a občianskej nekultúrnosti samotných tvorcov správy.

Prednesenie správy OKO v parlamente s následným neústavným vyslovením nedôvery prezidentovi je súčasťou otvoreného nepriateľstva medzi premiérom a prezidentom. Spríevodné útoky provládnych periodík (tyždenníka *Zmena* a denníka *Slovenská republika*) proti prezidentovi nemožno v *Roš Chodeši* citovať. Televízia sa správa stranicky, jej riaditeľ JOSEF DARMO otvorene vystúpil s protiprezidentským prejavom a znemožnil zákonom garantovaný styk prezidenta republiky s divákmi. Opätovne nedovolil prezidentovi Slovenskej republiky prehovorit, keď sa tento pokúsil oslovit divákov pri príležitosti návštevy pápeža na Slovensku.

Intelektuáli považujú osobu prezidenta M. KOVÁČA za jednu z posledných prekážok pri získaní totalitnej moci premiérom MEČIAROM. Svoju podporu prezidentovi deklarovala verejne aj konferencia (katoľických) biskupov Slovenska, pripojili sa aj nekatolícke cirkvi a ich ekumenickú výzvu podpísal aj ÚZ ŽNO.

Protiatom Mečiara na politickej scéne je pokus o násilnú zmenu rozloženia parla-

mentných kresiel. Opozícia *Demokratická únia* (DÚ) má byť napriek volebnému úspechu vylúčená z parlamentu, a tak sa má dosiahnuť ústavná trojpartijná väčšina pre vládnú koalíciu, ktorá by mohla odvolať prezidenta. Tieto snahy už odmietol aj Ústavný súd a označil prítomnosť DU v parlamente za legálnu. Ústavný súd si tým vyslužil označenie "ďalšieho choreho prvku na politickej scéne". Na pokusy o likvidáciu DÚ bola zneužitá polícia, ktorá dostala za úlohu overovanie podpisov signatárov podpisových hárkov, ktoré boli podmienkou účasti DÚ vo voľbách. Celá aféra je okorená škandalom vo vnútri *Združenia robotníkov Slovenska* (ZRS), ktorá je súčasťou vládnej koalície. Po poslednom vnútrostranickom spore ZRS verejne vykričal bývalý podpredseda M. KOOMAN a ďalší svedkovia z radov ZRS, že táto strana falšovala svoje podpisové hárky a pripísala na ne dvacetisť mien zo zoznamu nezamestnaných z okresu Nové Zámky. Toto sa však nestalo predmetom vyšetrovania.

Začiatkom júna bola zrušená kupónová privatizácia. Po deviatich mesiacoch prieťahov a oddalovania druhej vlny kupónovej privatizácie, pripravenej ešte vládou premiéra MORAVČIKA a v poslednej chvíli zastavenej Mečiarovou vládou, došlo konečne k rozhodnutiu: Miesto očakávanej kupónovej privatizácie dostane každý občan dlhospis na desiat tisíc korún, teoreticky splatný za päť rokov. Miesto privatizácie nastalo rozdávanie miliardových majetkov pre verných poddaných za symbolické ceny. Korupčnosť celého procesu prekonáva pomery, s ktorými sme sa v minulosti stretli.

S mnohými z popisovaných udalostí sme sa v rôznych podobách mohli stretnúť aj pred rokom 1989, ale jestvujú fenomény, ktoré posúvajú politický čas na Slovensku ešte viac dozadu. Uvedieme niektoré z nich.

Za prvý tohtoročný prejav sympatií k fašizmu možno považovať stretnutie mládeže, ktoré sa konalo pod záštitou *Maticie Slovenskej*. Čas stretnutia - 14. január 1995 - bol okrúhlym výročím stretnutia mladých ľudakov zo 14. januára 1945. Návaznosť akcii bola zdôraznená aj voľbou miesta (Piešťan) a heslom stretnutia, ktoré bolo to isté, ako pred 50-timi rokmi: "Mar svoj štát znamená život". Je to zároveň život vtipu fašistického ministra vnútra A. MACIJA, ktorý napísal F. VNUK. Pod

spomenutým heslom sedel predseda parlamentu IVAN GAŠPAROVIČ. Aktívne sa zúčastnil aj niekdajší šéfidol Tisovho režimu ŠTEFAN POLAKOVIČ. Mládežnícky odbor *Maticie Slovenskej* bol za organizovanie uvedeného stretnutia v tlači kritizovaný a tajomník *Maticie Slovenskej* S. BAJANK dostal od redakcie *Smejny* priamu otázku, či je oficiálnou politikou Maticie akceptovanie fašistického Slovenského štátu, ako predchodcu dnešného Slovenska. Bajaniak sa vyhol odpovedi, ale vyjadril nesúhlas so označením Tisovho štátu ako fašistického (Smena č. 34, N.O. 11.2.).

Nie je to ojedinelá aktivita fašizujúcej *Maticie Slovenskej*, obdobne sa angažovala pri spolupráci s dodnes žijúcim prominentom slovenského fašizmu J. KIRSCHBAUMOM (rozhlasová stanica Slovensko 1, 19.2.1995) a pri udeľovaní ceny VALENTINA BENIKA, ktorého básnické meno je spojené s prvou Slovenskou republikou. Beniak je známy ako tajomník Macha. Podobne sa angažuje aj *Zahraničná Matica Slovenská*, ktorej predseda R. ŠANDORFI označil SNP

tlač vyzdobenú Nitra, ale predstaviteľ magistrátu poprel súvislosť vyzdoby so 14. marcom.

Ďalšia akcia, v ktorej sa otvorene glorifikoval "vodca a prezident" JOSEF TISO, sa udiala za prítomnosti vysokého predstaviteľa katolíckeho kleru a ministerky školstva súčasnej slovenskej vlády E. SLAVKOVSKÉI (SNS). Pani ministerka sa zúčastnila otvorenia výstavy o puči do Altöttingu, kde slovenski neofašisti tradične spomínajú svojho popraveného vodcu. Miesto konania - "Krajanské múzeum", obsah výstavy - niekoľko desiatok obrazov J. Tisa. (STV priniesla správu o výstave 17.3., ako keby sa jednalo o bežnú kultúrnu akciu.) Uvedená skutočnosť bola ostro kritizovaná v tlači (výstava aj návšteva ministerky) a v parlamente odzneli interpelácie poslancov SDE a výzvy na odsúpenie ministerky Slavkovskej. Reakciou bolo prehlásenie poslancov vládnej koalície za SNS (V. Moric a J. Šlota) o tom, že na prezidenta Tisa sú oni (ich strana) hrdí. Nemalá časť Slovenského parlamentu reago-

Foto L. Kozek

za politický primitivizmus a za "partizánsky puč, hrubo urážajúci národné city a práva Slovákov" (N.O. 27.2.).

Pri výročí vzniku Slovenskej republiky 1939 - 45 (14. marec) sa k jej existencii pozitívne vyjadril líder SNS J. ŠLOTA: "Prvý štát a jeho tvorca si váži, nebol to štát fašistický" (Práca, 18.3.). Výročie oslavili aj v areáli košického štúdia verejnoprávnej Slovenskej televízie. Postavili slávohránu a vyvesili vložky. Tento krok obhajoval námestník riaditeľa D. KONČEK (N.O. 16.3.). Obdobne bola podľa správ

vala na otvorenú chválu fašistického prominenta polsekcom!

Východ do *Krajanského múzea* na Štefánikovej ulici, kde sa spomenutá výstava nachádzala, sa stal 17. apríla miestom konfrontácie dvoch malých skupín. Prvá z nich - členovia Tisovej spoločnosti, sympatizanti Tisa a Slovenského štátu chceli usporiadať pri príležitosti výročia Tisovej smrti oslavný seminár o živote a diele vodcu a prezidenta. Druhá skupina, členovia hnutia *Human* a *Slobodná alternatíva* obliečení do uniforiem SS a Hlinkovej gar-

dy, parodovali dobové heslá Slovenského štátu a HG držali transparenty s textom "Toto je skutočný obraz Slovenského štátu". Na zemi ležali "obeť" so označením "Kremnička", "Osvienčim" a pod. Predseda hnutia "Human" P. MARIANEK mal celú akciu, vrátane použitia spomenutých uniforiem vopred schválenú a súhlas úradov písomne potvrdený. Napriek tomu privolaná polícia zadržala aktivistov *Humanu* a *Slobodnej alternatívy* a predviedla ich na políciu, kde ich asi po dvojhodinovom pobyte na zasah poslancu J. LANGOŠA a právneho zástupcu *Humanu* E. VALKA prepustili.

Vzhľadom na popísané aktivity ministerky školstva nemožno prekvapiť, že došlo k zastaveniu prác na prakticky hotových učebniach depejsu pre ôsmy ročník základných škôl. Ministerstvo školstva SR dalo učebniciu s najlepšou povestou (podľa prvého dielu pre siedmu triedu) a od renomovaných autorov posúdila *Maticie Slovenskej*, konkrétne smutne preslávenému BOBÁKOVI, Ľovčákovi, ktorého angažovanosť a horlivosť v prospech Slovenského štátu 1939 - 45 prekonáva len jeho bývalá vlastná angažovanosť v prospech Sovietskeho zväzu a komunistickej strany. Celý postup nie je ani formálne ospravedlniteľný, keďže Matica nemá žiadne kompetencie pre posudzovanie učebnic. Jedná sa o zjavnú slobodu s cieľom dostať do škôl ľudácky výklad dejín 20. storočia.

Povšimnutiahodné je aj stanovisko pani ministerky k programu *Rady Európy*, ktorá vyhlásila rok 1995 za rok boja proti intolerancii, xenofóbii, rasizmu a antisemitizmu. Tento boj sa môže uskutočňovať všade, avšak na Slovensku je to zbytočné. Zdôvodnenie: Na Slovensku sa spomenuté javy nevyskytujú, a teda nemožno proti nim bojovať!

Nevedno ako hodnotí pani Slavkovská extrémne tragický prípad rasove motivovaného útoku, ktorý sa uskutočnil 21. júla v Žiari nad Hronom. Skupina skinov lam podnikla sériu vražedných útokov proti Rómom. Jednou z obetí, ktorú polial horľavinou a zapálil, bol 18-ročný mladý Róm M. GORAL. Svojím zraneniam podľahol po 11 dňoch nemocničného ošetrovania. Jeho smrť konečne iniciovala rad vyhlásení dlo mlčanícich politických strán a vlády SR. Novinové články priniesli komentare poukazujúce na priamu súvislosť medzi propagovaním myšlienok násilnia a tragédiou v Žiari n. Hronom. Ojedinelý bol len hlas poslankyne HZDS M. BARTOŠIKOVEJ, ktorá odmietla tvrdenie, že sa jednalo o rasovo motivovaný čin!

Jaro Franek
(dokončení v príšlím čísle)

"Věrní zůstali" č. 7/1995

322504

322074

322128

322388

322449

321773

322338

Ministerstvo zemědělství ČR
Rehabilitační komise MZE ČR

Těšnov 17
P r a h a 1

Na základě požádání Ing. Vlad. Hajného, bytem Šumperk, ČSA 34 o podání svědectví k jeho žádosti o mimosoudní rehabilitaci uvádím následující:

Ing. Vl. Hajný pracovní nastoupil do našeho ústavu v roce 1968. Ač členem KSČ nesouhlasil se vstupem sovětských armád, což při rozmluvě několikrát uvedl a vyjádřil svůj postoj v r. 1969 vystoupením z KSČ.

Vím, že si dopisoval s emigrantem Ing. Čestmírem Vaško, bývalým zaměstnancem našeho ústavu, tehdy zaměstnaným v SRN u US - Army. Několikrát postupem doby mi ukazoval i vzájemnou korespondenci a výstřižky novin, které v ČSR nebyly ke koupi.

Do mojí pracovní skupiny byl zařazen v r. 1975 a v r. 1976 při terénním bonitačním zpracování v 2. pololetí roku byl několikrát vyslýchán pracovníkem STB v záležitosti písemného styku s Ing. Vaškem.

Po návratu z terénu naší skupiny jsem byl upozorněn vedením podniku, že Ing. Vl. Hajný má omezený přístup k mapovým elaborátům. Jednotlivé listy pro jeho práci jsem mu vydával na počátku pracovní doby a zase je po jejím skončení přebíral. Tento pracovní postup ztěžoval jak jeho vlastní práci tak i moji.

Vedením podniku byla mimo jiné určena pracovnice, která jemu vydávala jednotlivé listy map, neboť jsem byl od září r. 1977 hospitalizován - infarkt myokardu.

Po vrácení do zaměstnání jsem byl seznámen se zrušením ubytovny podniku, kde Ing. Hajný s dalšími pracovníky bydlel.

Na základě těchto skutečností, které jsem jen zhruba popsal v důsledku odstupu času, výše jmenovaný po zvážení všech okolností podal výpověď ze zaměstnání, která byla vedením podniku přijata.

Zpátky ve vlasti

V den výročí Pražského povstání dne 5. května 1995 vrátily se do rodné vlasti ostatky místopředsedy národní rady profesora Dr. Otakara Machotky. Národ na něho s láskou a vděčností vzpomíná nejen jako na předního představitele Pražského povstání v roce 1945, ale také na statečného poslance, prvního předsedy Zemského národního výboru a po komunistickém puči v únoru 1948, na statečného exulanta, člena Rady svobodného Československa.

Udělal v exilu velký kus práce pro návrat svobody a demokracie do jeho politicky znásilněné a vojensky okupované vlasti. Přivezený popel profesora Machotky z New Yorku, byl z iniciativy Klubu Milady Horákové uložen na našem národním památníku obětí komunismu na Vyšehradě. Politický i osobní život Dr. Machotky zhodnotili předseda Klubu Milady Horákové František Kopecký a syn Otakara Machotky, universitní profesor Jitří Machotka z New Yorku.

Slavnostního aktu se zúčastnili také zástupci Konfederace politických vězňů bratři Ing. Mirko Šťastný, Zdeněk Slavík a major Zdeněk Těšinský.

- slav -

Velitel npor. Machota

útěcích vězňů. Zvěrstva páchali na nás nejen dozorci ale i udavači tzv. starší tábora (kápové) povětšinou z řad kolaborantů, zlodějí a vrahů, jako byli Václav Bydžovský, Antonín Lukavský a jiní. Proto mnohým muklům povolovaly nervy a volili cestu útěku.

Jsem přesvědčen, že na neivora v rajkách a s bičkem v ruce, velitele tábora 12, npor. Machoty nikdo z muklů nezapomene. Byl nám postrachem. Všem vyhrožoval, že v roce 1945 postřílí 50 esesáků, a že se vůbec nic nestane, když i nás všechny postřílí. Takto se, "pán" velitel tábora 12, vyjadřoval před tímto výše popsaným a pro nás nezapomenutelným útekem.

Čsl. komunisté po desíletí spontánně pronásledovali nacistické zločince a nikdy jim jejich vinu nepromlčeli. Komunistické zločiny jsou srovnatelné s nacistickými zločiny a najednou by chtěl někdo jejich promlčení? My, bývalí vězni, nemohli jsme se nikdy na tyto vrahy ze StB, SVS a tzv. příslušníků ministerstva vnitra z bezpečnostních důvodů stěžovat. Proto promlčení nemůže přijít v úvahu. My nechceme pomstu, ale jen holou spravedlnost

Kazimír Macko, H. Slavkov
vězeň padesátých let

a nebo

Vydavatel'stvo slovenského literárního fondu,
DOM KNIHY
813 67 Bratislava
Laurinská 2

šachty a jeho následky. Každý z nás má v živé paměti den, který následoval po dopadení těchto vězňů. Postřílené a pak doslova vyházené s nákladního auta na zem, kdy ani nebylo možno poznat kdo byl kdo. Při nich stál, opírající se o hůl, postřílený Karel Kukal a my ostatní muklové z celého tábora jsme museli chodit kolem nich a pro výstrahu se na ně dívat.

Tím ovšem nebyl případ uzavřen. Jestliže se dnes komunisté tak strašně bojí kolektivní viny, proč tehdy celý tábor 1000-2000 vězňů muselo tak strašně upřít? Kdykoli z některého tábora někdo utekl, tak vždy odvetou ve všech táborech na Jáchymovsku a Slavkovsku měli vězni povinné mnohahodinové nástupy a byli všelijak trestáni a persekuvováni.

Ptám se velitele tábora a jinak lidské zrůdy npor. Machoty: "Byl to na táboře a nebo v šachtě život, nebo živoření, které nám způsobovala ostraha a velitelsví tábora? Byla zde vůbec nějaká lidskost?" Byli to oni, příslušníci ostraha a StB, kteří nesou vinu na

Jáchymovské peklo

Vážená redakce "Svědomi"

Jako jeden z vás, který prodělal v letech 1948-53 nejen muka u výslechů, ale hlavně trnitou cestou koncentračními tábory, v uhelných dolech a také v jáchymovských a slavkovských lágrech uranových dolů, hlásím se k odkazu těch, co už mezi námi nejsou, ať již z důvodu vysokého věku, nebo ubytých při výsleších na StB a tyráním od bachařů, ale hlavně nadlidmi a vlky v jedné osobě v "Jáchymovském peklu".

Ano, jáchymovské peklo vzniklo krvavým barbarismem, na který si velmi dobře pamatují muklové lágru 12 na Slavkovsku, kteří chodili do práce na šachtu 14. Nikomu z nás nemůže nikdy vypadnout z paměti útek muklů z této

Seikání muklů (a příbuzných) z útěku ze šachty 14. (Foto: Karel Kukal)

20

O tuto dokumentární knihu ze Slovenského povstání píše na adresu:
Miloslav Zlámal
P.O. Box 519, Station "W"
Toronto, Ont., Canada M6M 5C2

"Res publica" č.42/97

- 2 -

Po určitém čase asi 1 roku jsme se náhodně sešli a při rozhovoru mi sdělili, že dlouho nemohli sehnat odpovídající zaměstnání a že je nyní zaměstnán jako dělník ve skladu Konstruktivy.

Podpis na originále MZe ČR

Vladimír N o v o t n ý

Votuz 8

P. Cerekvice n. Byst.

507 77

/Jáchymovský politický vězeň z 50.let/

V.H.

z bojiš v Rusku, ve Francii, Itálii i t \acute{e} m, kdo se zúčastnili domácího odboje". V prohlášení se vyzvedává "zcela nesporná zásluha T. G. Masaryka o vznik Československa, o demokratizaci a hlubší mravní podložení demokratických forem života humanistickou úctou k člověku a důsledným uplatňováním práv lidí různého přesvědčení". Odkaz T. G. Masaryka má být využit například i proti "zneužívání vědy a techniky proti přírodě". Bez "návratu k Masarykovi" si prý nelze představit budoucnost našich národů a našeho státu ani představit.

Prohlášení podepsali Jiří Doležal, Josef Hanzal, Milan Jelínek, František Kopecký, Karel Kučera, Milan Machovec, Anna Masaryková, Dalibor Plichta, Jana Seifertová, Dušan Slávik, Vladimír Šalda a Vladimír Trvrz.

Mezi ostatní aktivisty Společnosti T. G. Masaryka patří L. Hejdánek, V. Chramostová, E. Mandler, J. Mezník, P. Neumann, Jaroslav Opat, Jan Šimsa, Ota Wichterle.

4. SPOLEČENSTVÍ PŘÁTEL USA

Společnost přátel USA (SPUSA) vzniká jako výraz sympatií některých našich občanů k USA, k jejich "demokracii a svobodám" za přímé podpory zastupitelského úřadu Spojených států. Tito občané zastávají názor, že USA jsou aktivní v oblasti demokratického řešení mezinárodních problémů a že americká společnost vytváří odpovídající klima pro rozvoj osobnosti jedince a svůj úspěšný vývoj. USA jsou také podle nich jedinou zárukou, že "hegemonismus SSSR nepřekročí únosné hranice a komunismus nezaplaví celý svět". Motivem úsilí o vytvoření této další "nezávislé iniciativy" je i přání rozšířit vliv Charty 77, nahradit její "poněkud otřesené postavení" uvnitř i vně hranic ČSSR něčím novým, konkrétněji vyjádřit svůj odmítavý postoj vůči socialismu.

Přípravný výbor zahájil činnost v květnu 1987. Jelikož nebyl registrován jako spolek, prohlásil Společnost přátel USA za volné sdružení

lidí napomáhajících k rozvoji poznání obyvatel USA a ČSSR o životě ve druhé zemi.

Ve vedení SPUSA má působit v českých zemích kolem 37 občanů (Gottwaldov, Brno, Praha, Lipník nad Bečvou, Kojetín, Mariánské Údolí, Vrchlabí), převážně z míst, kde bydlí i aktivisté Charty 77 a VONS.

V červnu 1983 zaslala SPUSA dopis prezidentu republiky s požadavkem prominout tresty odsouzeným osobám, které "chtějí žít v souladu se svým svědomím a přesvědčením". Žádala udělit amnestii i t \acute{e} m, kteří byli odsouzeni za vyzvědačství. V dopise byl např. obsažen požadavek propustit Josefa R \acute{o} mera, který byl v roce 1977 odsouzen ke třinácti letům odnětí svobody za vyzvědačství a pokus o opuštění republiky.

Jako aktivisté SPUSA jsou uváděni František Adamík, Petr Bartoš, Rudolf Bereza, Vít Brynak, Stanislav Devátý, Leoš Duda, Petr Holubář, Tomáš Hradílek, Pavel Jungmann, Vladimír Kalina, Jan Kiš, Vladimír Kolínek, Bedřich Koutný, Milan Krumpoliz, T. Kvapil, Vladimír Liberda, Josef Průša (právní zástupce SPUSA), Jáchym Topol, Vladimír Trlída, Otakar Veverka.

5. VÝBOR NA OBRANU NESPRAVEDLIVĚ STÍHANÝCH

Jako relativně samostatné sdružení se Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných (VONS) včleňuje z Charty 77 již v dubnu 1978. Jeho posláním je "monitorovat porušování zákonosti a práva v případech, kdy jsou pronásledováni občané za své přesvědčení a jednání". Za takové jednání, které Charta 77 označovala za zákonné a za výraz uplatňování svobody a práv občanů v souladu s Chartou OSN o lidských právech a závěrečným aktem z Helsinky.

Deformované pohlížení na zákonost a právo v ČSSR bylo a je fakticky ostře zaměřeno proti podstatě naší společnosti, proti ČSSR jako právnímu státu, proti socialismu. Zde nejde vůbec o "ochranu občanů", ale o soustavnou diskreditaci celé naší společnosti. V různých svých sděleních

"Nezávislé iniciativy" č. 3/1989

Vydává oddělení propagandy
a agitace ÚV KSČ

sleduje VONS pomlouvání ČSSR, státních orgánů, justice, bezpečnostních složek. VONS si stejně jako další tzv. nezávislé iniciativy osvojuje svébytné, subjektivní vykládání práva a zákonosti a prezentuje naši společnost jako "totalitní".

VONS spolupracuje s Amnesty International (přidruženou organizací OSN) a s různými protisocialistickými organizacemi emigrantů ze socialistických zemí. Ne náhodou byl VONS nejednou uváděn například i v některých projevech bývalého prezidenta USA R. Reagana. VONS se připojuje k různým akcím disidentů v ČSSR i ostatních socialistických zemích a velkou podporu nachází zvláště u různých nelegálních struktur v Polsku.

VONS vydává v průběhu roku desítky "sdělení o porušování zákonosti a práva v ČSSR". Řada z nich je záměrně konstruována, ostatní fakticky vypovídají o tom, že v zahraničí by byly za obdobnou činnost vyměřeny daleko vyšší tresty, neboť mnohé naše zákony jsou liberálnější než v zemích, které se rády chlubí svou "demokracií a svobodami".

Členy VONS jsou především mluvčí a aktivisté Charty 77: Rudolf Battěk, Václav Benda, Stanislav Devátý, Jiří Dienstbier, Ladislav Lis, Jan Litomiský, Václav Malý, Dana Němcová, Jan Ruml, Jiří Ruml, Anna Šabatová - Uhlová, Petruška Šustrová, Petr Uhl a další. Podle různých pramenů se na práci VONS v ČSSR bezprostředně podílí maximálně 30 osob.

6. KRUH ČESKOSLOVENSKO-POLSKÉ SOLIDARITY

Kruh československo-polské solidarity je partnerem obdobné organizace v Polsku, nesoucí název Kruh polsko-československé solidarity. Obě "iniciativy" vznikaly postupně od roku 1980, kdy se Charta 77 pozitivně vyslovila ke vzniku Solidarity a k její činnosti. Již v roce 1984 bylo vyvíjeno úsilí realizovat společná setkání chartistů s bývalými předáky Solidarity, KOR a dalších podobných seskupení. Iniciátory založení "kruhu" byli mezi jinými V. Havel a Zb. Bujak. Prostřednictvím Kruhu polsko-čes-

koslovenské solidarity mohla čs. strana využívat zkušeností Solidarity, napodobovat iniciativy, které v PLR vyvíjejí takové struktury, jakými jsou například skupina Svoboda a mír, Výbor pro nezávislou osvětu, Robotník (skupina i časopis), Helsinský výbor apod. Právě polský časopis Robotník se stal v jistém smyslu podnětem pro vznik nelegálních Lidových novin.

Kruh československo-polské solidarity kriticky poukazuje na stav ekologie na společných hranicích ČSSR a PLR. V úzké spolupráci s VONS protestuje různými prohlášeními proti "pronásledování" občanů jak v ČSSR, tak v PLR. Poskytuje polské straně podklady pro reciproční služby.

Podle dostupných pramenů (zvláště emigrantský tisk) je náplní Kruhu československo-polské solidarity analyzovat, vyhodnocovat a využívat zkušenosti Solidarity a dalších podobných struktur v Polsku pro vznik a činnost tzv. nezávislých iniciativ v Československu, pro jejich pronikání do odborů a mezi mládež, zvláště mezi mládež studující.

Podle údajů antikomunistických pramenů se z československé strany na práci Kruhu československo-polské solidarity podílejí R. Battěk, V. Benda, R. Bereza, E. Bondy (Z. Fischer), P. Cibulka, J. Černogurský, St. Devátý, J. Dienstbier, L. Dobrovský, M. Duray, V. Malý, L. Marečková, J. Ruml, F. Stárek, J. Šabata. Jako mluvčí vystupují Anna Šabatová a Petr Pospíchal.

Při setkání aktivistů Kruhu československo-polské solidarity z ČSSR a PLR na hranicích obou zemí dne 9. 7. 1988 bylo přijato společné prohlášení, v němž se vyjadřuje "stanovisko nezávisle uvažujících občanů". Hlavním v prohlášení bylo vyjádření postoje k 20. výročí srpna 1968, dále v něm byl obsažen požadavek odstranit systém, který vede k "trvalému mřhání přírodními zdroji a výsledky lidské práce". Prohlášení vyzývá k rozšiřování počtu "nezávislých skupin", k jejich aktivizaci, aby se "zvýšila pravděpodobnost, že dnešní režim bude nahrazen systémem demokratickým a hospodářsky a sociálně lungujícími".

Za nezbytné je v prohlášení považováno vyvíjet úsilí směřující k naplnění "základních lidských práv, individuálních i kolektivních... Jde především o právo na suverenitu, právo na svobodný vývoj národního

a náboženského života, právo na zákonost, na svobodné působení a vznik společenských organizací, na svobodu projevu a svobodu hospodářského podnikání, právo na cestování, právo na volbu hospodářského systému." V podstatě jde o totéž, co již bylo nejednou vysloveno Chartou 77 a dalšími tzv. nezávislými iniciativami, o to, co našlo výraz v dokumentech sjezdu Solidarity v Gdaňsku roku 1981.

"Právo na suverenitu" požaduje Varšavskou smlouvu. Je vysloveno s jasným protisovětským podtextem, který je navíc zvýrazněn odsouzením SSSR za "zásahy vojenskou silou v Berlíně v červenci 1953, v Maďarsku 1956, v Československu 1968 a vyhrůžováním vojenským zásahem v Polsku v letech 1980 - 1981".

Zvláštní důraz je rovněž kladen na náboženskou svobodu a náboženský život. Zde se zřetelně projevuje vliv polského katolicismu a klerikalismu na Kruh československo-polské solidarity.

Pro Kruh československo-polské solidarity je velkým pomocníkem ve styku s polskou stranou Opus bonum, klerikální organizace vedená opatem Opaskem se sídlem v NSR. Tato organizace již od roku 1982 zabezpečovala pravidelná setkání českých a polských členů a stoupenců tzv. nezávislých iniciativ a nadále napomáhá jejich boji proti socialismu v PLR i ČSSR.

7. NEZÁVISLÁ EKOLOGICKÁ INICIATIVA

Vzniká jako "ekologický výbor Charty 77" v polovině roku 1987 se zjevnou snahou vytvořit strukturu, ve které by bylo možno získat ke spolupráci širší okruh osob. K propagaci své činnosti vydává samizdatový Ekologický bulletin. Kromě organizace několika podpisových protestních akcí se této skupině nepodařilo najít jednotnou platformu.

S narůstajícím zájmem společnosti o ekologické otázky a zejména v souvislosti s jejich širší publicitou ve sdělovacích prostředcích se podstatně zužuje prostor pro činnost této skupiny. Proto se stále výrazněji

"Res publica" č. 42/97

negativně se vyslovovali k afghánské otázce, vyslovili kritické připomínky k Československu jako "velkému vývozci zbraní" a měli námitky vůči existenci Lidových milic. Podle nich je otázka mezinárodní důvěry úzce spjata s dodržováním lidských práv a s tím, že mírové iniciativy musí vycházet zdola, a nikoli z "utajovaných a zákulisních jednání vládnoucích tříd".

Skupina se aktivně podílela na přípravě demonstrace 21. 8. 1988 na Václavském náměstí v Praze. Pod prohlášení, které bylo přečteno na této demonstraci, získala podle stanice Svobodná Evropa (19. 9. 1988) pět tisíc podpisů. Západní rozhlasové stanice citovaly dopis Nezávislého mírového sdružení, jehož obsahem jsou útoky proti existenci Varšavské smlouvy, požadavek odchodu sovětských vojsk z našeho území, požadavek "pravdivého přehodnocení událostí z roku 1968 a tzv. normalizace, vyhlášení svobodných a demokratických voleb s možností nezávislé kandidatury, svobody sdělovacích prostředků a zrušení cenzury, dodržování lidských práv v souladu s Mezinárodním paktem o občanských a politických právech, propuštění politických vězňů a rehabilitace persekovaných, umožnění činnosti nezávislých iniciativ a jejich nerušeného působení, zveřejnění tohoto dopisu ve všech sdělovacích prostředcích bez omezení".

Svým obsahem je dopis velmi blízký různým prohlášením a dokumentům Charty 77 a dalších "iniciativ", kryje se v podstatě částí s výzvami např. Rady svobodného Československa a většiny emigrantských sdružení, pro které je charakteristická antikomunistická orientace. Opouští předcházející obecně pojatou činnost "ve prospěch demilitarizace společnosti", vyznačuje se už zjevným antisovětskismem a postojem, který svědčí o tom, že zde vůbec nejde o boj za mír a odzbrojení.

Mezi aktivisty této skupiny jsou uváděni Ondřej Černý, Tomáš Dvořák, Jan Chudomej, Jáchym Kaplan, Hana Marvanová, Jiří Pavlíček, Jana Petrová, Jan Svoboda, Alice Svobodová, Rut Šormová, Lubomír Vydra, Miloš Zeman, Radek Zeman.

orientuje na vyhledávání případů, které by bylo možno využít k diskreditaci ČSSR a poškozování jejich ekonomických zájmů v zahraničí.

Nejvíce se v Nezávislé ekologické iniciativě angažují signatáři Charty 77 Ivan Dejmál, Josef Danisz a Lenka Marečková-Hrachová.

8. NEZÁVISLÉ MÍROVÉ SDRUŽENÍ - INICIATIVA ZA DEMILITARIZACI SPOLEČNOSTI

Tato "nezávislá iniciativa" ohlašuje svůj vznik dopisem ze dne 16. 4. 1988, adresovaným prezidentu ČSSR, FS ČSSR, vládě ČSSR, ČNR, vládě ČSR, ÚV KSČ a dalším orgánům a organizacím.

Má být "volným sdružením lidí", které se chce angažovat při překonávání bariér tzv. posvěceného nepřátelství. Odmítá "... ideologie, které ličí příslušníky druhého tábora jako apriorní nepřátele a které nepřátelství povyšují na čtnost". Vyslovuje se pro bezpečnost a důvěru mezi národy a pro odzbrojení.

Žádá právo jednotlivce odmítnout vojenskou službu. Děku dvou let vojenské základní služby v ČSLA považuje za nebezpečnou pro ztrátu kvalifikace a narušení vztahu k práci. Vojenské službě přisuzuje značný podíl na vzniku negativních jevů v mezilidských vztazích a tvrdí, že přispívá k pocitům zbytečnosti, marnosti a nesmyslnosti. Východiskem má být zkrácení vojenské služby, čímž by se "posílila důvěra mezi státem a občany a nezanedbatelný by byl i ekonomický přínos".

Různými dogmatickými tvrzeními má být diskreditován československý stát a socialistické zřízení. Všeobecné "odmítnutí ideologií" je namířeno proti tomu, aby byl odhalován imperialismus. V jistém směru navazuje tato skupina na akce nelegálních struktur v PLR, které usilovaly o zavedení náhradní vojenské služby pro ty, kdo odmítají nosit zbraň.

Dne 10. května 1988 usilovali zástupci Nezávislého mírového sdružení o legalizaci své činnosti při jednání na Čs. mírovém výboru. Trvali na požadavku zkrácení vojenské služby a zavedení služby náhradní,

9. ČESKÉ DĚTI

"Nezávislá iniciativa" České děti vzniká v polovině roku 1988. Připojuje se zpravidla k akcím Nezávislého mírového sdružení. Jako aktivista i mluvčí této skupiny vystupuje Petr Placák, syn Bedřicha Placáka, aktivního člena a bývalého mluvčího Charty 77.

Dne 26. října 1988 stanice Svobodná Evropa uvedla první rozsáhlejší informaci o této skupině a jejím prohlášení. Byla to především výzva k účasti na demonstraci 28. října 1988 a výzva k příslušníkům SNB, aby "nezasahovali proti pokojné manifestaci". Prohlášení neslo pouze podpis České děti. Ve svém programovém prohlášení proklamuje tato "nezávislá iniciativa" návrat k monarchistickému uspořádání politického systému s důrazem na obnovu právního a hospodářského postavení církve.

10. HNUTÍ ZA OBČANSKOU SVOBODU

"Nezávislá iniciativa" Hnutí za občanskou svobodu vznikla v polovině října 1988. O své existenci dala vědět "manifestem", který podle Svobodné Evropy a Hlasu Ameriky podepsalo 126 osob včetně řady chartistů. "Manifest" nese název Demokracie pro všechny. Jako prozatímní koordináční výbor Hnutí za občanskou svobodu vystupují R. Battěk, V. Benda, J. Čarnogurský, T. Hradílek, L. Lis, J. Šabata, J. Kantůrek, J. Kozlík, A. Marvanová, J. Štern a A. Vondra.

Podle tohoto "manifestu" má být Hnutí za občanskou svobodu "volné sdružení skupin, které nejsou podřízeny žádnému centru, skupina klubů, v nichž se budou moci soustřeďovat lidé, kterým není lhostejná budoucnost země a kteří jsou připraveni k otevřené rozpravě o všech politických otázkách, respektují princip plurality a jsou odhodláni se společensky angažovat".

K "diskusi" předkládají zakladatelé Hnutí za občanskou svobodu např. tato témata: demokracie v masarykovském smyslu plurality a tolerance,